

DZIEJE, ORGANIZACJA I WSPÓLNOTA KOŚCIOŁA PŁOCKIEGO

DZIEDZICTWO KOŚCIOŁA PŁOCKIEGO – U samych źródeł – Dalsze dzieje kształtowania się struktur diecezjalnych – Kolejne karty historii: biskupi, kapitały, synody

ORGANIZACJA ŻYCIA KOŚCIOŁA DIECEZJALNEGO W ŚWIETLE NAUKI VATICANUM II I WSPÓŁCZESNEGO PRAWODAWSTWA KOŚCIELNEGO – Hierarchiczny porządek ludu Bożego – Struktury centralne Diecezji – Struktury i funkcje w terenie: parafia, proboszcz, wikariusze parafialni, dekanaty, dziekani i pełniący inne funkcje w dekanacie

AKTUALNE POSTULATY

Wstęp

Kościół diecezjalny (partykularny) i Kościół powszechny

1. Nasze zamyślenie synodalne otwiera refleksja nad Kościołem diecezjalnym, jego istotą, dziejami i organizacją. Kościół Chrystusowy od samych swoich początków rozumiał się jako Jego mistyczne ciało, lud Boży i sakrament zjednoczenia ludzi z Bogiem. Ten jeden i jedyny Kościół katolicki (powszechny) urzeczywistnia się w Kościołach partykularnych (diecezjach), stanowiąc ich komunię. Kościół powszechny nie jest jednak wynikiem tej komunii, nie jest także sumą Kościołów partykularnych czy ich federacją. Stanowi on bowiem rzeczywistość uprzednią w stosunku do każdego Kościoła partykularnego; „jest matką Kościołów partykularnych, a nie ich produktem” (Kongregacja Nauki Wiary, *List Communionis notio o niektórych aspektach Kościoła pojętego jako komunია*, 9). Dlatego Kościół diecezjalny powinien jak najdoskonalej odzwierciedlać Kościół powszechny, być – na wzór pierwotnej wspólnoty chrześcijańskiej, o której wymowne świadectwo dają Dzieje Apostolskie (12,5) – wspólnotą wiary, ustawicznie kształtowaną przez słowo Boże; wspólnotą łaski, w której sprawuje się Ofiarę Eucharystyczną, inne sakramenty święte i zanosi się ustawicznie modlitwę do Boga; wspólnotą miłości, wpływającą z Eucharystii jakby ze swego źródła; wspólnotą apostołską, w której wszyscy są wezwani do ukazywania niezgłębionych bogactw Chrystusa (Ef 3,8); wspólnotą hierarchiczną, powierzoną kierownictwu swojego pasterza, którym jest biskup diecezjalny (por. Kongregacja Biskupów, Instrukcja *Ecclesiae imago*, 54).

Diecezja Płocka

2. Diecezję Płocką stanowi część ludu Bożego, zamieszkująca terytorium, określone bullą św. Jana Pawła II *Totus tuus Poloniae populus* z dnia 25 marca 1992 roku, powierzoną pasterskiej pieczy Biskupa Płockiego wraz z współpracującym z nim prezbiterium, tak by trwając przy swoim pasterzu i zgromadzona przez niego w Duchu Świętym przez Ewangelię i Eucharystię, tworzyła Kościół partykularny, w którym prawdziwie jest obecny i działa jeden, święty, katolicki i apostołski Kościół Chrystusa (por. KPK, kan. 369).

Struktura dokumentu

3. W niniejszym dokumencie zostaną ukazane: geneza i dziedzictwo Diecezji Płockiej, jej wewnętrzna struktura oraz najbardziej aktualne zarządzenia, dotyczące poszczególnych jej organów i osób.

Dziedzictwo Kościoła Płockiego

U samych źródeł

Powstanie Diecezji Płockiej

4. Utworzenie Diecezji Płockiej wiąże się z reorganizacją Kościoła w Polsce, dokonaną przez Bolesława Śmiałego (1058-1079), gdy chrześcijaństwo na Mazowszu znacznie się już rozprzestrzeniło. Wówczas to zarówno król, jak i rządzący Mazowszem jego młodszy brat książę Władysław Herman, dostrzegli potrzebę utworzenia w tej dzielnicy odrębnego biskupstwa. Zamyśl obu władców znalazł jeszcze korzystniejszy grunt, gdy w latach 1060-1070 Bolesław Śmiały uniezależnił się od Niemiec i nawiązał bliższe relacje ze Stolicą Apostolską. W 1075 roku przybyli do Polski legaci papieża Grzegorza VII. To właśnie przez nich święty papież skierował do króla (wtedy jeszcze księcia) Bolesława Śmiałego list apostołski, w którym napisał: „Grzegorz, biskup, sługa sług bożych, Bolesławowi, księciu Polaków, pozdrowienia i błogosławieństwo apostołskie. [...] Że Wasza Wyniosłość – [następce] św. Piotra, księcia apostołów, szczerym sercem miłuje [...], poznamy z tego, że [...] zasłużyłeś sobie uczynić go swoim dłużnikiem. Przeto i my, którzy jesteśmy nazwani i chcemy być jego sługą, łączymy się z Waszą Miłością w Chrystusie i pragniemy udzielić Wam opieki tego urzędu, do którego nas, chociaż niegodnych, wola Boga powołała [...]. Prawdą wszakże jest, że [w ziemi waszej] na tak dużą liczbę ludzi zbyt mało jest biskupów i zbyt wielkie pojedyncze parafie [...]. Z tych i innych powodów, które tutaj pomijamy, wysłaliśmy do Was [...] legatów, aby omówiwszy z Wami rzeczy należące do [...] budowania ciała Chrystusa (którym jest społeczność wierzących), – co należy poprawić, albo sami wedle postanowienia świętych Ojców orzekli, albo nam do orzeczenia przekazali. [...] Dano w Rzymie 20 kwietnia 1075 roku”. Jak się wydaje, brakowi, o którym pisał Grzegorz VII, zaradzono na Mazowszu jeszcze w 1075 roku. Gdy bowiem

w Boże Narodzenie 1076 roku odbywa się w Gnieźnie koronacja Bolesława Śmiałego na króla Polski, aktu tego dokonuje już 15 biskupów królestwa (jest wśród nich zapewne biskup mazowiecki), a na początku XII wieku Anonim, zwany Gallem, w *Kronice polskiej* szeroko opisuje działalność biskupa płockiego Szymona (1108-1129).

Pierwsze struktury terytorialne

5. Obszar nowo utworzonej Diecezji został wyodrębniony z terytorium archidiecezji gnieźnieńskiej oraz diecezji poznańskiej i obejmował tereny na prawym brzegu Wisły, na północ od linii: Kamień nad Wisłą – Liw nad Liwcem (należące do diecezji poznańskiej), z pewnymi wyjątkami w rejonie Włocławka (Szpetal, Chełmice, Bobrowniki i Ostrowite pozostały przy diecezji kruszwickiej, a następnie włocławskiej, natomiast na lewym brzegu Wisły Diecezja Płocka otrzymała część kasztelanii gostynińskiej). Poza wspomnianymi wyjątkami, granicę południowo-zachodnią biskupstwa stanowiła wszędzie Wisła. Z kolei granicę północną wyznaczała rzeka Ossa (oddzielająca Ziemię Chełmińską od Prus). Następnie granica biegła poprzez jeziora od górnej Ossy do ujścia Brynicy do Drwęcy. Na wschód od Drwęcy granicę z Prusami stanowiły na znacznych odcinkach bagniste doliny Wkry i Orzyca, a dalej ku wschodowi – Puszcza Kurpiowska (niezamieszkała aż do XV wieku). Granicę wschodnią stanowiła bagnista dolina Biebrzy. Trudno natomiast ustalić dzisiaj linię graniczną na odcinku od Narwi do Bugu.

Początki sieci parafialnej

6. Zręby organizacji parafialnej powstały na Mazowszu w ważniejszych grodach, z fundacji władców, już w XI wieku. Coraz liczniejsze parafie zakładano w XII i XIII stuleciu w dobrach zarówno osób duchownych, jak i świeckich. W XIII i XIV wieku w Ziemi Dobrzyńskiej i Ziemi Płockiej organizacja sieci parafialnej jest już niemal całkowicie ukształtowana, choć formalne dekrety erekcyjne wystawiono dopiero w drugiej połowie XIV stulecia. Na zachód od Orzyca i Narwi uformuje się ona w XIV i XV stuleciu, natomiast na wschód od Narwi i nad Bugiem w wieku XV i XVI.

Dalsze dzieje kształtowania się struktur diecezjalnych

Zmiany terytorialne

7. Kolejno, w latach: 1243, 1633, 1918, 1925, 1992, w pierwotnym obszarze Diecezji Płockiej następowały zmiany, polegające przede wszystkim na uszczuplaniu jej terytorium.

Przemiany w sieci parafialnej

8. W połowie XVI stulecia organizacja sieci parafialnej w Diecezji była już w pełni ukształtowana. Niestety, w okresie reformacji niektóre parafie, zwłaszcza w Ziemi Dobrzyńskiej, przestały istnieć. W kolejnych stuleciach przybywa zaledwie kilka parafii na północnych krańcach Diecezji, a kilka innych – w archidiakonacie płockim – zanika. W XVII i XVIII wieku niektóre kościoły parafialne stają się filialnymi. Nowe parafie powstają dopiero pod koniec XIX i na początku XX stulecia, głównie na krańcach północno-wschodnich Diecezji. Wiele nowych parafii zostaje utworzonych na przełomie XX i XXI wieku.

Archidiakonaty i oficjalaty

9. W połowie XV stulecia ukształtował się podział Diecezji na archidiakonaty. W 1316 roku powstały archidiakonaty: płocki i dobrzyński (z siedzibą w Dobrzyniu n. Wisłą), natomiast w 1443 roku – archidiakoniat pułtuski. Podział ten utrzymał się do roku 1818.

Oprócz archidiakonatów istniały również oficjalaty: generalny płocki (obejmujący archidiakonaty płocki i dobrzyński), okręgowy pułtuski (od 1443 do 1907 roku), okręgowy łomżyński (początek XVI do pierwszej połowy tegoż stulecia) i okręgowy górznieński, utworzony w 1773 roku.

Kształtowanie się struktury dekanalnej

10. Podział Diecezji Płockiej na dekanaty ukształtował się w połowie XV wieku, ulegając zmianom szczególnie w XVI i XVII stuleciu. Poważnych modyfikacji dokonał w tym zakresie Biskup Andrzej Chryzostom Załuski (1692-1699) w 1693 roku. Diecezja liczyła wtedy 31 dekanatów: 16 w archidiakonacie płockim – płocki, bielski, sierpecki, bodzanowski, wyszogrodzki, raciążski, biezuński, szreński, mławski, janowski, przasnyski, ciechanowski, nowomiejski, płoński, zakroczymski, gostyniński; 4 w archidiakonacie dobrzyńskim – dobrzyński, lipnowski, rypiński, górznieński; 11 w archidiakonacie pułtuskim – pułtuski, makowski, wyszkowski, ostrowski, andrzejewski, łomżyński, wizneński, wąsowski, kamieńcykowski, stanisławowski, radzyński. Biskup Michał Jerzy Poniatowski, prawdopodobnie w latach 1795-1796, utworzył dwa nowe dekanaty: golubsko-dulski w archidiakonacie dobrzyńskim i ostrołęcki w archidiakonacie pułtuskim.

Gdy w 1818 roku zanikły archidiakonaty, Biskup Michał Adam Prażmowski podzielił Diecezję na 17 dekanatów: andrzejewski, biezuński, ciechanowski, dobrzyński, lipnowski, mławski, makowski, ostrołęcki, płocki, płoński, pułtuski, przasnyski, raciążski, rypiński, wyszkowski, wyszogrodzki, zakroczymski. Po postanieniu stycznim, w 1863 roku, siedem dekanatów zostało zlikwidowanych: andrzejewski, biezuński, dobrzyński, raciążski, wyszkowski, wyszogrodzki i zakroczymski, powstały zaś dwa nowe: ostrowski i sierpecki.

W 1915 roku Biskup Antoni Julian Nowowiejski przywrócił cztery dekanaty: dobrzyński (zniesiony w 1921 roku), raciążski, wyszkowski i wyszogrodzki oraz utworzył siedem nowych: chorzelski (zlikwidowany w 1921 roku), czyżewski, goworowski (zniesiony w 1921 roku), mazowiecki (z siedzibą w Mazowszu), myszyński (zniesiony w 1920 roku), nasielski i żuromiński.

Dalsze zmiany przyniosło rozgraniczenie Diecezji w 1925 roku, kiedy to powracający z archidiecezji warszawskiej dekanat gostyniński podzielono na gostyniński i gąbiński. Od 1925 do 1963 roku Diecezja liczyła 17 dekanatów: ciechanowski, dobrzyński, gąbiński, gostyniński, makowski, mławski, nasielski, płoński, płocki, przasnyski, pułtuski,

raciański, rypiński, sierpecki, wyszkowski, wyszogrodzki i żuromiński. Dekanaty te obejmowały łącznie 226 parafii. Kolejnych reorganizacji sieci dekanalnej dokonywali: administrator apostolski Biskup Jan Wosiński, Biskup Bogdan M. Sikorski i Biskup Zygmunt Kamiński.

„Totus tuus Poloniae populus” i dalsze przemiany w sieci dekanalnej

11. W związku z reformą sieci diecezji polskich z 1992 roku, dokonaną przez św. Jana Pawła II bullą *Totus tuus Poloniae populus*, z Diecezji Płockiej wyłączono: dekanat różański, 10 parafii z dekanatu wyszkowskiego, 5 parafii z dekanatu chorzelskiego, 5 parafii z dekanatu makowskiego, 3 parafie z dekanatu przasnyskiego, 5 parafii z dekanatu gąbińskiego i 2 parafie z dekanatu gostynińskiego (w sumie 39 parafii). W konsekwencji tego aktu Biskup Zygmunt Kamiński utworzył dwa nowe dekanaty: dzierzgowski i gruduski. W 1993 roku tenże Biskup podzielił ówczesny dekanat płocki na dekanaty: płocki staromiejski, płocki północny i płocki wschodni oraz erygował dekanaty: ligowski, pułusko-popławski, skrwileński i sochociński, a później dekanat serocki oraz dekanaty: drobiński, soński, starożrebski i szreński.

Obecny kształt organizacyjny Diecezji

12. Poważnej reformy sieci dekanalnej Diecezji Płockiej dokonał Biskup Stanisław Wielgus w 2003 roku, określając następujący skład dekanatów: bielski, bodzanowski, ciechanowski zachodni, ciechanowski wschodni, dobrzyński n. Drwęcą, dobrzyński n. Wisłą, dzierzgowski, gąbiński, gostyniński, makowski, mławski, nasielski, płocki zachodni, płocki wschodni, płoński, przasnyski, pułuski, raciański, rypiński, serocki, sierpecki, strzegowski, łuchowski (nowo ustanowiony), wyszogrodzki, zakroczymski, żuromiński.

13. Obecnie Diecezja Płocka liczy 11.000 km kw. Obszar ten zamieszkuje 828.651 osób, w tym 811.311 katolików (stan z 2014 roku). Sieć organizacyjną tworzy 26 dekanatów, w skład których wchodzi 248 parafii.

Kolejne karty historii – biskupi, kapituły, synody

Wielka księga Biskupów Płockich

14. Bogate dziedzictwo Kościoła Płockiego stanowią wielorakie dokonania biskupów płockich. W poczcie 80 pasterzy Diecezji wielu chlubnie zapisało się w dziejach Kościoła, narodu i kultury polskiej. W żadnej epoce nie zabrakło gorliwych duszpasterzy i reformatorów, wybitnych organizatorów życia religijnego, mężów stanu, znanych uczonych, znamienitych mecenasów sztuki czy hojnych fundatorów wielu pożytecznych dzieł. Wystarczy tu wspomnieć postaci takich pasterzy płockich, jak Aleksander z Malonne (1129-1156; budowniczy katedry romańskiej, inicjator wielu znaczących prac architektonicznych), Jakub z Korzkwi (1396-1425; audytor Roty Rzymskiej, wybitny prawnik, kodyfikator prawa diecezjalnego), Paweł Giżycki (1439-1464; fundator kolegiaty pułuskiej), Erazm Ciołek (1504-1522; zasłużony polityk i dyplomata, inicjator kilku synodów), Andrzej Krzycki (1527-1535; wielki humanista, mówca i poeta), Andrzej Noskowski (1546-1567; zasłużony budowniczy kościołów, fundator kolegium jezuitów w Pułtusku), Wojciech Baranowski (1591-1607; inicjator dwóch reformistycznych synodów potrydenckich, założyciel diecezjalnego seminarium duchownego), Stanisław Łubieński (1627-1640; światły założyciel dużej biblioteki), Ludwik Bartłomiej Załuski (1699-1721; założyciel seminarium duchownego w Płocku), Michał Jerzy Poniatowski (1773-1785; sprawny administrator), Wincenty Teofil Chościak-Popiel (1863-1875; biskup wygnaniec, patriota), Michał Nowodworski (1889-1896; twórca Encyklopedii Kościelnej), Antoni Julian Nowowiejski (1908-1941; troskliwy duszpasterz, wybitny liturgista, mąż stanu, błogosławiony). Prawdziwą dumą Kościoła Płockiego są biskupi męczennicy: Werner (1156-1170), wspomniany już Bł. Abp Antoni Julian Nowowiejski i Bł. Bp Leon Wetmański, biskup pomocniczy w latach 1928-1941.

Kapituła katedralna – jedna z najstarszych w Polsce

15. Znaczącą rolę w dziejach Diecezji Płockiej odegrała kapituła katedralna, utworzona na przełomie XI i XII stulecia. Obok kapituł: gnieźnieńskiej, poznańskiej, krakowskiej i wrocławskiej, jest ona zaliczana do tzw. kapituł większych, czyli prześwietnych (*capitula insignia*). Uzyskawszy ustrój korporacyjny, samodzielność majątkową oraz prawo konsensu (wyrażania zgody na określone działania prawne biskupa), w okresie od XIII do schyłku XVI wieku kolegium to, jako senat biskupi, zyskało wysoką pozycję w administracji diecezjalnej, wspierając Biskupów Płockich w wykonywaniu przez nich władzy pasterskiej. U schyłku XVI wieku, po Soborze Trydenckim, który przyznał znaczne prerogatywy biskupom, także w stosunku do kapituł, kolegium prałatów i kanoników katedry płockiej wyraźnie traci na znaczeniu. Niemniej, aż do połowy XVII stulecia nadal zajmuje ważne miejsce w życiu diecezji. Po Soborze Watykańskim II, stosownie do postanowień Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku, funkcje kapituły ograniczają się do uświetniania kultu Bożego w bazylice katedralnej (zob. *Statut Kapituły Katedralnej Płockiej*).

Kapituła pułuska

16. W 1448 roku Biskup Płocki Paweł Giżycki utworzył w Pułtusku, przy tamtejszej kolegiacie, kapitułę, zatwierdzoną później bullą konfirmacyjną papieża Mikołaja V. Kapituła ta została powołana do istnienia w mieście, w którym od połowy XIV wieku aż do 1852 roku rezydowali biskupi płoccy. W zamyśle Biskupa Giżyckiego kolegium to miało pełnić funkcję drugiego, po kapitule katedralnej, senatu biskupiego, który wspierałby na co dzień pasterza diecezji. Taką też rolę kolegium prałatów i kanoników pułuskich *de facto* pełniło. Po przeniesieniu rezydencji biskupiej z Pułuska do Płocka rozpoczął się proces stagnacji kapituły, której działalność sprowadzała się do czynności liturgicznych. Reaktywowana po II wojnie światowej pozostaje ona głównie gremium honorowym (zob. *Statut Kapituły Kolegiackiej Pułuskiej*).

Kapituła św. Michała w Płocku

17. Oprócz kapituły katedralnej, w Płocku istniała kapituła kolegiacka św. Michała, utworzona przy niewielkiej świątyni romańskiej w połowie XII wieku z fundacji Dobiechny, wdowy po Wojśławie, wychowawcy Bolesława Krzywoustego. W pierwszej połowie XIII stulecia, na miejscu tej świątyni książę Bolesław Konradowicz wznosił nową bazylikę romańską, którą w drugiej połowie XV wieku prepozyt Dołęga przebudował na jednonawową świątynię gotycką z wydłużonym prezbiterium i wieżą na frontonie. W początkach XVII wieku powstało przy kolegiacie kolegium jezuickie. Gdy na początku XVIII w. kościół ten stał się własnością jezuitów, kapituła została przeniesiona do kościoła parafialnego św. Bartłomieja (1731 rok), a w 1819 roku przestała istnieć. Dekretem Biskupa Płockiego Piotra Libery dnia 2 kwietnia 2015 roku, na mocy kan. 504 KPK, została restytuowana, stając się Kapitułą Kolegiacką św. Michała w Płocku (zob. *Statut Kapituły Kolegiackiej św. Michała w Płocku*).

Synody płockie

18. Diecezja Płocka posiada bogatą przeszłość synodalną, sięgającą swymi początkami roku 1216, kiedy to odbył się synod diecezjalny Biskupa Gedki (1207-1223). Zwoływane przez biskupów płockich z różnym powodzeniem i w różnych odstępach czasowych, odgrywały one doniosłą rolę zarówno w kształtowaniu prawa diecezjalnego, jak i w podejmowaniu stosownych uchwał administracyjnych; stanowiły wiodący czynnik reformy i odnowy życia diecezjalnego we wszystkich jego obszarach; znacząco przyczyniały się do pogłębiania życia religijnego i poprawy obyczajów zarówno duchowieństwa, jak i świeckich. Na szczególną uwagę zasługuje pod tym względem synod Biskupa Jakuba z Korzkwi z 1398 roku, którego statuty – przynajmniej w części – weszły w 1423 roku do słynnej kodyfikacji prawa diecezjalnego, stanowiącej prawdziwy pomnik średniowiecznego ustawodawstwa. Gdy chodzi o synody epoki nowożytnej, to wyróżniają się wśród nich synody Biskupa Wojciecha Baranowskiego z 1593 i 1603 roku, wprowadzające dekrety Soboru Trydenckiego. Duże znaczenie należy następnie przyznać synodom osiemnastowiecznym, szczególnie Biskupów Andrzeja Chryzostoma Załuskiego (1698) i Andrzeja Stanisława Załuskiego (1733). W okresie międzywojennym odbyły się dwa synody Arcybiskupa Antoniego Juliana Nowowiejskiego (w 1927 i 1938 roku), które stanowiły narzędzie recepcji norm Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1917 roku. W latach 1987-1991 odbył się synod, przeprowadzony przez Biskupa Zygmunta Kamińskiego. Był on poświęcony recepcji postanowień Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku.

ORGANIZACJA ŻYCIA KOŚCIOŁA DIECEZJALNEGO W ŚWIETLE NAUKI VATICANUM II I WSPÓŁCZESNEGO PRAWODAWSTWA KOŚCIELNEGO

Hierarchiczny porządek ludu Bożego

Biskup we wspólności Kościoła partykularnego

19. W Kościele diecezjalnym wiodącą rolę odgrywa jego biskup, który przewodzi tej wspólności, wykonując swoją misję nauczania, uświęcania i pasterzowania (por. KPK, kan. 375 § 1). Jest on „widzialnym źródłem i fundamentem” jedności Kościoła partykularnego (KK 23; KKK 886), „zawsze mając na uwadze jedność całego Kościoła katolickiego” jako ogniwo hierarchicznej z nim wspólnoty.

Biskup pomocniczy

20. Troskę pasterską o Kościół diecezjalny dzieli z Biskupem Płockim przede wszystkim biskupi pomocniczy / biskup pomocniczy, wspomagający go w całym zarządzaniu tym Kościołem, a także zastępujący go, gdy jest nieobecny lub doznaje przeszkody w pełnieniu swoich zadań (por. KPK, kan. 405 § 2).

Prezbiterium diecezjalne

21. Bliskimi współpracownikami Biskupa Płockiego są kapłani, stanowiący prezbiterium diecezjalne, powołani do posługiwania ludowi Bożemu. Pełniąc wielorakie funkcje – w zależności od Biskupa i w komunii z nim – „w poszczególnych lokalnych zgromadzeniach czynią oni obecnym, w pewnym sensie, samego biskupa” (KKK 1567).

Diakoni

22. „Służąc tajemnicom Chrystusa i Kościoła” (KK 41) i „uczestnicząc w specjalny sposób w posłaniu i łasce Chrystusa” (KKK 1570), również diakoni należą do współpracowników biskupa w Kościele diecezjalnym.

Osoby konsekrowane

23. Specjalne miejsce w Kościele diecezjalnym zajmują osoby życia konsekrowanego. „Dążąc do pełnej komunii z życiem i misją tego Kościoła partykularnego, w którym żyją” i przyjmując wskazania pasterskie biskupa stają się również jego współpracownikami.

Wierni świeccy

24. XLIII Synod Kościoła Płockiego za św. Janem Pawłem II z mocą podkreśla, że „świeccy są pełnoprawnymi członkami Kościoła, objętymi jego tajemnicą i obdarzonymi specyficznym powołaniem, którego celem w sposób szczególny jest <szukanie Królestwa Bożego, zajmując się sprawami świeckimi i kierując nimi po myśli Bożej>” (CHL 15). „Są oni – stwierdza II Polski Synod Plenarny – Kościołem, Kościół jest dla nich wzorem kształtowania rzeczywistości społecznej, mogą

oni dotrzeć z Ewangelią tam, gdzie być może nie dotrze nikt inny” (2PSP, *Sól ziemi. Powołanie i posłannictwo świeckich*, 3). „Wezwani przez Boga do apostołstwa na mocy chrztu i bierzmowania” (KPK, kan. 225 § 1) pełnią je oni w: rodzinie, w placówkach wychowujących dzieci i młodzież, w miejscach pracy i odpoczynku. Jeśli są odpowiednio do tego przygotowani, mogą nieść cenną pomoc biskupowi diecezjalnemu poprzez pełnienie dostępnych im urzędów kościelnych i posług oraz zasiadając w radach diecezjalnych czy uczestnicząc w pracach synodalnych. Mogą też czynnie wspierać duszpasterzy parafialnych, pełniąc funkcje stosowne liturgiczne, należąc do rad duszpasterskich, ekonomicznych itp. Przede wszystkim jednak – jak zaznaczyliśmy – z uwagi na ich miejsce w świecie, są oni „w stanie wywierać wielki wpływ na otaczające ich środowisko, rozszerzając tyłu ludziom perspektywy i horyzonty nadziei” (zob. KPK, kan. 228; 536; 537).

Struktury centralne Diecezji

Spis struktur

25. W wewnętrznej organizacji Kościoła Płockiego ważną rolę odgrywają określone w Kodeksie Prawa Kanonicznego struktury: Kuria Diecezjalna Płocka, Rada Kapłańska, Kolegium Konsultorów, Kapituła Katedralna Płocka, Kapituła Kolegiacka Pułtуска, Kapituła Kolegiacka św. Michała w Płocku i Diecezjalna Rada Duszpasterska. Struktury w terenie stanowią parafie, dekanaty oraz kapelanie (zob. *Statuty* bądź *Regulaminy* tych instytucji w *Części II*).

Kuria Diecezjalna

26. Kuria Diecezjalna Płocka stanowi zespół instytucji i osób, świadczących Biskupowi Płockiemu pomoc w zarządzaniu Diecezją, zwłaszcza w kierowaniu działalnością pasterską oraz w administrowaniu Diecezją (por. KPK, kan. 469; zob. *Regulamin Kurii Diecezjalnej Płockiej*).

Zadania i działalność Kurii

27. Kuria Diecezjalna Płocka sprawuje swoje funkcje zgodnie z przepisami prawa powszechnego, a w swych pracach kieruje się zarządzeniami Biskupa Diecezjalnego, tworząc z nim „jedność w zarządzaniu diecezją oraz wykonywaniu dzieł apostołatu” (DB 27). Biskup Diecezjalny zatwierdza regulamin Kurii Diecezjalnej, który szczegółowo określa zadania oraz zakres kompetencji poszczególnych urzędów (zob. KPK, kan. 469-486); *Regulamin Kurii Diecezjalnej Płockiej*).

Rada Kapłańska

28. Rada Kapłańska stanowi jakby Senat Biskupa Diecezjalnego i reprezentuje całe prezbiterium diecezjalne. Strukturę i funkcjonowanie Rady Kapłańskiej oraz sposób wyboru do tego organu określa odrębny statut (zob. *Statut Rady Kapłańskiej*).

Kolegium Konsultorów

29. Spośród członków Rady Kapłańskiej Biskup Płocki powołuje Kolegium Konsultorów, które spełnia zadania o charakterze doradczym, zgodnie z przepisami Kodeksu Prawa Kanonicznego i własnym statutem (zob. *Statut Kolegium Konsultorów*).

Kapituła Katedralna Płocka

30. Kapituła Katedralna Płocka, spadkobierczyni wielowiekowej tradycji senatu biskupów płockich, składająca się z czterech prałatów i ośmiu kanoników gremialnych, uczestniczy w uroczystym sprawowaniu kultu Bożego w bazylice katedralnej. Kapituła wypełnia ponadto zadania zlecone jej przez Biskupa Diecezjalnego. Strukturę i działania kapituły określa odrębny statut (zob. *Statut Kapituły Katedralnej Płockiej*).

Kapituła Kolegiacka Pułtуска

31. Kapituła Kolegiacka Pułtуска, złożona z czterech prałatów i 8 kanoników gremialnych, służy uroczystemu sprawowaniu kultu w bazylice kolegiackiej w Pułtusku. Strukturę i działania kapituły określa odrębny statut (zob. *Statut Kapituły Kolegiackiej Pułtuskiej*).

Kapituła Kolegiacka św. Michała w Płocku

32. Kapituła Kolegiacka św. Michała w Płocku, składająca się z trzech prałatów i dziewięciu kanoników gremialnych, uczestniczy w uroczystym sprawowaniu kultu Bożego w kolegiacie płockiej. Strukturę i działania kapituły określi odrębny statut (zob. *Statut Kapituły Kolegiackiej św. Michała w Płocku*).

Diecezjalna Rada Duszpasterska

33. Diecezjalna Rada Duszpasterska służy pomocą Biskupowi Płockiemu w sprawach duszpasterskich. Strukturę i funkcjonowanie tego organu reguluje osobny statut (zob. *Statut Diecezjalnej Rady Duszpasterskiej*).

Struktury i funkcje w terenie

Parafia, proboszcz

Parafia

34. Parafia stanowi określoną wspólnotę wiary, kultu i miłości wiernych, nad którą pasterską pieczę, pod zwierzchnictwem Biskupa Płockiego, powierza się proboszczowi jako jej własnemu pasterzowi (por. KPK, kan. 515 § 1). Jest ona – stwierdza św. Jan Paweł II – „zbudowana na gruncie rzeczywistości teologicznej, bowiem jest wspólnotą eucharystyczną, czyli wspólnotą zdolną do sprawowania Eucharystii [...], wspólnotą wiary oraz wspólnotą organiczną, czyli taką, która składa się z wyświęconych kapłanów i z innych chrześcijan i w której proboszcz, reprezentujący biskupa diecezji, jest hierarchicznym ogniwem łączącym z całym Kościołem partykularnym” (CHL 26). Dlatego parafie stanowią podstawowe struktury życia religijnego w Diecezji.

Proboszcz

35. Proboszcz jako własny pasterz zleconej sobie parafii, powołany do uczestnictwa w potrójnej posłudze Chrystusa: nauczania, uświęcania i pasterzowania, winien spełniać obowiązki związane z tą posługą, wskazane w prawie kodeksowym: duszpasterskie (KPK, kan. 528-537) oraz administracyjne (KPK, kan. 1281-1289).

Administrator parafii

36. Administrator parafii posiada te same obowiązki i prawa co proboszcz, chyba że Biskup Płocki inaczej postanowi (por. KPK, kan. 540 § 1).

Objęcie urzędu proboszczowskiego

37. Prawne objęcie urzędu proboszczowskiego, niezbędne do ważnego pełnienia określonych aktów prawnych (na przykład błogosławienia małżeństw), dokonuje się przez podpisanie protokołu zdawczo-odbiorczego przez nowo mianowanego proboszcza (lub administratora), proboszcza ustępującego (lub administratora) i dziekana. Gdy parafię obejmuje dziekan, podpis składa wicedziekan lub delegat Biskupa Płockiego). Aktu tego dokonuje się po uprzednim złożeniu przez nowego proboszcza wyznania wiary wobec Biskupa Płockiego lub jego delegata. Jeśli dekret nominacyjny nie wskazuje innego terminu, parafię należy objąć w ciągu miesiąca od daty jego wystawienia.

Protokół zdawczo-odbiorczy

38. Protokół zdawczo-odbiorczy proboszcz ustępujący (lub administrator) sporządza w trzech egzemplarzach przeznaczonych dla: archiwum parafialnego, archiwum dziekańskiego i archiwum Kurii Diecezjalnej. W ciągu miesiąca od prawnego objęcia przez proboszcza jego urzędu dziekan odsyła do Kurii Diecezjalnej jeden egzemplarz protokołu zdawczo-odbiorczego, a proboszcz powiadamia Kurie Diecezjalną o objęciu swego urzędu (zob. *Instrukcja o zabezpieczeniu majątku parafialnego przy zmianie na stanowisku proboszcza*).

Obowiązek rezydencji

39. Proboszcz ma obowiązek rezydowania w parafii (KPK, kan. 533 § 1). Gdy jest on zmuszony – poza czasem urlopu – opuścić parafię na czas dłuższy niż tydzień, wówczas obowiązany jest powiadomić o tym Kurie Diecezjalną, informując jednocześnie, komu powierzył na czas nieobecności pieczę duszpasterską w parafii (por. KPK, kan. 533 § 2; *Instrukcja o relacjach i współpracy proboszcza, wikariusza i seniora*). W nagłych i nieprzewidzianych sytuacjach, gdy parafia nie ma wikariusza, jej potrzebom duszpasterskim obowiązany jest zarządzić dziekan.

Prowadzenie ksiąg parafialnych, strzeżenie pieczęci

40. Proboszcz zobowiązany jest starannie prowadzić i przechowywać w archiwum parafialnym wszystkie księgi parafialne, przewidziane przez prawo powszechne i zwyczaj duszpasterski (zob. *Instrukcja o prowadzeniu kancelarii parafialnej*). Na nim również spoczywa obowiązek strzeżenia pieczęci parafialnych.

Opinia o wikariuszu

41. Proboszcz winien w terminie miesięcznym złożyć w Kurii Diecezjalnej opinię o wikariuszu, przeniesionym z parafii, którą proboszcz kieruje.

Zakaz ingerowania osób trzecich w sprawy parafii

42. Proboszcz nie powinien zezwalać osobom pracującym w domu parafialnym oraz członkom własnej rodziny na ingerowanie w sprawy duszpasterskie i parafialne.

Wynagrodzenie proboszcza

43. Proboszcz ma prawo do wynagrodzenia za pracę. Należy w tym względzie przestrzegać stosownych norm diecezjalnych (zob. *Instrukcja o współpracy i uposażeniu proboszcza i wikariusza*).

Obowiązek comiesięcznej wypłaty wynagrodzeń i opłacania należności z tytułu ubezpieczenia

44. Pracownikom domowym proboszcz winien wypłacać co miesiąc ustalone wynagrodzenie (za pokwitowaniem) oraz opłacać za nich należności z tytułu ubezpieczenia. Należności z tytułu ubezpieczenia proboszcz winien opłacać także za pracowników kościelnych, o ile wypłaca im wynagrodzenie w formie pensji.

Parafialna Rada Duszpasterska

45. W każdej parafii winna istnieć Parafialna Rada Duszpasterska, której przewodniczy proboszcz. Do rady wchodzi z urzędu wikariusze parafialni. Rada posiada jedynie głos doradczy (KPK, kan. 536). Strukturę i funkcjonowanie rady określa statut (zob. *Statut Parafialnej Rady Duszpasterskiej*).

Parafialna Rada Gospodarcza

46. W każdej parafii winna istnieć Parafialna Rada Gospodarcza, wspierająca proboszcza w administrowaniu dobrami parafialnymi (por. KPK, kan. 537). Strukturę i funkcjonowanie rady określa statut (zob. *Statut Parafialnej Rady Gospodarczej*). Dozwolone jest powierzenie Parafialnej Radzie Duszpasterskiej pełnienia funkcji Parafialnej Rady Gospodarczej.

Rezygnacja z urzędu

47. Zaleca się, aby proboszczowie, w zależności od stanu zdrowia i potrzeb duszpasterskich diecezji, składali rezygnację z urzędu po ukończeniu 67 roku życia. Do złożenia takiej rezygnacji na ręce Biskupa Płockiego – do końca marca danego roku – zobowiązani są wszyscy proboszczowie, którzy ukończyli 75 rok życia (KPK, kan. 538 § 3).

Wakans

48. W przypadku wakansu parafii, jak również w przypadku, gdy proboszcz – na skutek przeszkody – nie może wypełniać pasterskiej posługi w parafii, kierowanie parafią, przed ustanowieniem jej administratora, przejmuje tymczasowo wikariusz parafialny, a gdy jest ich kilku, najstarszy nominacją. Jeśli parafia nie ma wikariusza, kierowanie parafią przejmuje dziekan. Kto przejął kierowanie parafią w takich przypadkach, powinien natychmiast powiadomić Kurię Diecezjalną o wakansie parafii (por. KPK, kan. 541).

Wikariusze parafialni

Obowiązki wikariusza

49. Wikariusz parafialny, jako bezpośredni współpracownik proboszcza, winien pod jego władzą i wraz z nim z gorliwością, zaangażowaniem i osobistą inwencją pełnić pasterską posługę w parafii (por. KPK, kan. 545 § 1). Obowiązki i uprawnienia wikariusza parafialnego określają: Kodeks Prawa Kanonicznego (kan. 548-551), niniejsze statuty, a także dekret nominacyjny Biskupa Płockiego i polecenia proboszcza (por. KPK, kan. 548 § 1).

Termin podjęcia obowiązków wikariuszowskich

50. Jeśli w dekrete nominacyjnym nie wskazano innego terminu, wikariusz parafialny winien podjąć obowiązki wikariuszowskie w ciągu tygodnia od daty wystawienia tegoż dekretu.

Obowiązek wspomagania proboszcza

51. Jeśli w dekrete nominacyjnym nie zastrzeżono czegoś innego, wikariusz parafialny obowiązany jest – z racji urzędu – wspomagać proboszcza w całej posłudze parafialnej, z wyjątkiem odprawiania Mszy Świętej za parafian (por. KPK, kan. 548 § 2).

Obowiązek składania sprawozdań z poczynañ duszpasterskich

52. Zamierzone oraz podjęte poczynania duszpasterskie wikariusz parafialny obowiązany jest regularnie referować proboszczowi (por. KPK, kan. 548 § 3). Nie może on podejmować inicjatyw duszpasterskich bez zgody proboszcza, który jest jego bezpośrednim przełożonym.

Etos współpracy

53. Współpracę pomiędzy wikariuszem parafialnym (lub wikariuszami parafialnymi) a proboszczem winny cechować: wzajemny szacunek, zrozumienie i życzliwość, a dobro duchowe wiernych ma być we wszystkim wartością nadrzędną (zob. *Instrukcja o relacjach i współpracy proboszcza, wikariusza i seniora*).

Obowiązek rezydencji

54. Wikariusz parafialny obowiązany jest rezydować w parafii (por. KPK, 550 § 1).

Wikariusz a pracownicy parafii i domu parafialnego

55. Z natury swojego urzędu wikariusz parafialny nie jest przełożonym innych pracowników parafii i domu parafialnego.

Dekanaty, dziekani i pełniący inne funkcje w dekanacie

Dekanat

56. Dekanat stanowi terytorialną jednostkę duszpastersko-administracyjną, w której skład wchodzi przynajmniej siedem parafii.

Siedziba dekanatu

57. Siedzibą dekanatu powinna być parafia, od której dekanat bierze nazwę, chyba że Biskup Płocki inaczej zadecyduje.

Dziekan

58. Na czele dekanatu stoi dziekan, mianowany na okres 3 lat przez Biskupa Płockiego, po ewentualnym wysłuchaniu zdania kapłanów pełniących posługę w danym dekanacie.

Przekazanie urzędu dziekana

59. Przekazanie urzędu dziekana dokonuje się w obecności sekretarza dekanatu. Sekretarz sporządza protokół i przekazuje jeden egzemplarz do Kurii Diecezjalnej; drugi przechowywany jest w archiwum dziekańskim.

Obowiązek braterstwa, upomnienie braterskie

60. Dziekan powinien zachowywać synowską jedność z Biskupem Płockim oraz jego biskupami pomocniczymi, a także odznaczać się braterską postawą wobec kapłanów dekanatu. Ma czuwać, by kapłani dekanatu prowadzili życie odpowiadające ich stanowi i gorliwie wypełniali obowiązki. W sytuacji uchybień w spełnianiu tych obowiązków lub niewłaściwych postaw moralnych winien zachować się stanowczo i najpierw upomnieć współbrata; w sytuacji braku poprawy powinien ponowić upomnienie w obecności wicedziekana lub ojca duchownego dekanatu; w sytuacjach koniecznych ma obowiązek odnieść się do Biskupa Płockiego.

Obowiązek koordynowania działań duszpasterskich

61. Dziekan powinien inicjować i koordynować wspólne działania duszpasterskie w dekanacie. Jest też zobowiązany do czuwania nad właściwym kształtem liturgii, przestrzeganiem przepisów liturgicznych i dbaniem o świątynię.

Czuwanie nad księgami parafialnymi

62. Dziekan winien czuwać nad systematycznym i rzetelnym prowadzeniem w parafiach ksiąg metrykalnych oraz ich należyтым przechowywaniem, a także nad prawidłowym administrowaniem dobrami kościelnymi, w tym budynkami poszczególnych parafii.

Troska o jedność

oraz o formację duchową i teologiczną kapłanów dekanatu

63. Dziekan jest odpowiedzialny za przekazywanie księżom dekanatu poleceń władz diecezjalnych, listów pasterskich i innych pism urzędowych oraz dostarczanie pomocy duszpasterskich i duchowych (zob. *Instrukcja o konferencjach dekanalnych*). Ma on również obowiązek troszczyć się o uczestnictwo duchowieństwa dekanalnego w wymaganych przez władzę diecezjalną prelekcjach, spotkaniach teologicznych, konferencjach, dniach skupienia, rekolekcjach itp.

Kapłani chorzy, pogrzeby kapłańskie

64. Szczególną troską dziekan powinien otoczyć chorych kapłanów oraz tych, którzy przeżywają inne trudności. Powiadamia on Biskupa Płockiego o poważnej chorobie, pobycie w szpitalu, a także o śmierci kapłana dekanatu. W tym ostatnim przypadku ustala z Biskupem termin pogrzebu, organizuje pogrzeb i powiadamia o nim wszystkich pozostałych dziekanów. Podczas ciężkiej choroby lub po śmierci kapłana dekanatu dziekan jest zobowiązany zabezpieczyć księgi parafialne, dokumenty, sprzęt liturgiczny i inne przedmioty należące do Kościoła. Stara się także zabezpieczyć majątek osobisty kapłana.

Wizytacja dziekańska

65. Dziekan winien każdego roku, z wyjątkiem roku wizytacji kanonicznej, przeprowadzić wizytację dziekańską wszystkich parafii dekanatu. Projekt protokołu wizytacyjnego przygotowuje Kuria Diecezjalna. Sporządza się go w trzech egzemplarzach: jeden dla wizytowanej parafii, drugi dla archiwum dziekańskiego, trzeci dla Kurii Diecezjalnej (zob. *Instrukcja o wizytacji dziekańskiej*).

Towarzyszenie biskupowi

66. W czasie wizytacji kanonicznej w parafiach dekanatu dziekan towarzyszy biskupowi-wizytatorowi przynajmniej w najistotniejszych czynnościach wizytacyjnych. Towarzyszy także biskupowi w trakcie udzielania sakramentu bierzmowania w parafiach dekanatu oraz podczas innych czynności pasterskich biskupa w dekanacie.

Inne obowiązki, konferencja dekanalna

67. Dziekan odpowiada za archiwum dziekańskie i przechowuje pieczęć dekanalną. Ma obowiązek pobrać co roku w Wielki Czwartek w katedrze oleje święte i rozdzielić je poszczególnym parafiom dekanatu. Jest też zobowiązany do uczestnictwa w konferencjach dziekańskich, zwoływanych przez władzę diecezjalną, oraz przekazywania zarządzeń, dyrektyw i komunikatów tejże władzy oraz materiałów duszpastersko-katechetycznych itp. Dlatego wkrótce po każdorazowej konferencji dziekanów winien zwołać konferencję dekanalną. Może to także uczynić, ilekroć widzi potrzebę przekazania ważnych informacji i dokonania istotnych ustaleń w dekanacie (zob. *Instrukcja o konferencjach dekanalnych*).

Wprowadzenie nowo mianowanych proboszczów dekanatu

68. Dziekan dokonuje kanonicznego i liturgicznego wprowadzenia nowo mianowanych proboszczów dekanatu (chyba, że Biskup Płocki deleguje innego kapłana), a o proboszczu przeniesionym do innego dekanatu składa do Kurii Diecezjalnej opinię w nieprzekraczalnym terminie trzech miesięcy.

Obowiązki podczas wakansu i w przypadku sporów

69. W trakcie wakansu parafii w dekanacie dziekan staje się jej tymczasowym administratorem, a podczas dłuższego opuszczenia parafii przez proboszcza, gdy nie wskazał on zastępcy, zarządza jej potrzebom duszpasterskim. Rozstrzyga też wątpliwości powstałe przy przekazywaniu majątku parafii i beneficjów podczas przejmowania parafii przez nowo mianowanego proboszcza oraz spory powstałe między proboszczem a jego współpracownikami.

Pożegnanie proboszczów przechodzących na emeryturę

70. Dziekan jest odpowiedzialny za odpowiednie pożegnanie proboszczów dekanatu, przechodzących na emeryturę.

Inne prawa dziekana

71. Dziekanowi przysługują następujące prawa: precedencja przed kapłanami własnego dekanatu, dyspensowanie od obowiązku głoszenia zapowiedzi przedślubnych, używanie rukiety i mantoletu (w przypadku, gdy nie posiada takiego przywileju z innych racji), przewodniczenie wyborom kapłanów pełniących specjalne funkcje w dekanacie lub desygnowanie do tych funkcji zgodnie z przyjętą praktyką, zatwierdzanie członków Parafialnej Rady Duszpasterskiej i Parafialnej Rady Gospodarczej w parafiach dekanatu.

Zwolnienie z urzędu

72. Biskup Płocki, dla słusznej przyczyny, może zwolnić dziekana z urzędu.

Wicedziekan i jego uprawnienia

73. Wspierającym dziekana w wypełnianiu jego funkcji (urzędu) w dekanacie jest wicedziekan, mianowany na okres 3 lat przez Biskupa Płockiego, po ewentualnym wysłuchaniu zdania kapłanów pełniących posługę w danym dekanacie. Zastępuje on we wszystkim dziekana w przypadku jego nieobecności lub niemożności spełnienia przez niego obowiązków.

Obowiązki wicedziekana

74. Do szczególnych obowiązków wicedziekana należy: wspomaganie dziekana w wizytacji parafii dekanatu, pełnienie funkcji przedstawiciela Funduszu Bratniej Pomocy Kapłanów Diecezji Płockiej, zbieranie składek na ten cel i przekazywanie ich do przewodniczącego Funduszu, spełnianie w dekanacie funkcji przedstawiciela diecezjalnej Caritas, sprawowanie pieczy nad wspólnotami religijnymi i duszpasterskimi w dekanacie, zabezpieczenie majątku kościelnego w parafii dziekana w wypadku jego śmierci lub niemożności pełnienia urzędu oraz organizacja pogrzebu dziekana, przekazywanie parafii dziekańskiej administratorowi i nowemu proboszczowi.

Ojciec duchowny dekanatu

75. Troszczącym się o odpowiedni poziom życia duchowego kapłanów w dekanacie jest ojciec duchowny dekanatu – jeden z duszpasterzy dekanalnych mianowany na okres trzech lat przez Biskupa Płockiego, po ewentualnym wysłuchaniu zdania kapłanów pełniących posługę w danym dekanacie (zob. *Instrukcja o zadaniach dekanalnego ojca duchownego*).

Sekretarz dekanatu

76. W trakcie pierwszej konferencji dekanalnej nowej kadencji kapłani dekanatu wybierają w głosowaniu tajnym sekretarza dekanatu. Wybory takie ponawia się zawsze, gdy dotychczasowy sekretarz został przeniesiony do innego dekanatu, zrezygnował z pełnionej funkcji lub został z niej zwolniony przez dziekana, który swoją decyzję winien uzasadnić wobec kapłanów dekanatu. Zadaniem sekretarza jest sporządzanie i odczytywanie protokołów z konferencji dekanalnych oraz uczestniczenie i protokołowanie aktu obejmowania urzędu przez dziekana (zob. *Instrukcja o konferencjach dekanalnych*).

AKTUALNE POSTULATY

Charakter postulatów

77. Szczegółowe zarządzenia i postulaty zostały w tym dokumencie zawarte w toku omówienia funkcji poszczególnych instytucji i osób. Dlatego w tym miejscu ograniczamy się tylko do sformułowania najbardziej aktualnych w naszych czasach zaleceń.

Rozszerzenie celów kapituł

78. Synod postuluje, aby istniejące w Diecezji kapituły określiły swoje funkcje w kierunku bardziej zgodnym ze znakami czasu, w którym żyjemy. Oprócz funkcji liturgicznych i reprezentacyjnych, powinny to być:

- a. działania związane ze strzeżeniem i eksponowaniem dziedzictwa historycznego Diecezji, katedry i obu kolegiat;
- b. inspirowanie opracowań naukowych tego dziedzictwa;
- c. pozyskiwanie wsparcia i współpracy ze strony instytucji europejskich, państwowych i samorządowych w dziele jego konserwacji i eksponowania;
- d. współpraca z placówkami kultury i muzeami;
- e. włączanie się w nową ewangelizację przez wykorzystywanie wspomnianego dziedzictwa do poznania piękna Ewangelii (*via pulchritudinis*);

- f. organizowanie „dziedzińców dialogu”;
- g. pełnienie dzieł charytatywnych.

Biuro prasowe

79. Mając na uwadze rolę i znaczenie w życiu Kościoła kultury oraz środków przekazu, Synod postuluje utworzenie w Kurii Diecezjalnej biura prasowego.

Protokoły powizytacyjne

80. Synod zaleca, aby Kuria Diecezjalna terminowo kierowała do parafii protokoły powizytacyjne (zob. *Instrukcja o wizytacji kanonicznej*).

Ożywienie działalności parafialnych rad ekonomicznych i duszpasterskich

81. W znacznej liczbie parafii Diecezji ożywienia wymaga działalność rad gospodarczych i duszpasterskich. Ich rzeczywiste działanie świadczy o zdolności duszpasterza do współpracy ze świeckimi i wierze w ich konkretną odpowiedzialność za Kościół (zob. *Statut Parafialnej Rady Gospodarczej; Statut Parafialnej Rady Duszpasterskiej*).

Przywracanie znaczenia funkcji dziekańskiej

82. Należy podtrzymać sprawdzony historycznie i pastoralnie wysoki status funkcji dziekańskiej. Synod jeszcze raz przypomina, że to zasadniczo dziekan dokonuje kanonicznego i liturgicznego wprowadzenia nowo mianowanych proboszczów dekanatu. On także w zastępstwie Biskupa Diecezjalnego przewodniczy ważnym uroczystościom w dekanacie.

Koordynowanie inicjatyw pastoralnych i praktyki administracyjnej w dekanacie

83. Palącą potrzebą staje się dzisiaj koordynowanie działalności pastoralnej i administracyjnej w ramach dekanatów Diecezji. Prowadzić do tego powinna współpraca duszpasterzy, polegająca na: wspólnym organizowaniu i przeprowadzaniu działań duszpasterskich; wprowadzaniu ich we wszystkich parafiach i ośrodkach duszpasterskich; akomodacji do potrzeb wiernych na terenie dekanatu i poszczególnych parafii zaleceń ogólnopolskich i diecezjalnych; ujednoczeniu praktyki administracyjnej.

Współpraca duszpasterska proboszcza i wikariusza

84. Synod podkreśla, że do obowiązków wikariusza – poza wymienionym w Kodeksie Prawa Kanonicznego – należy: tworzenie i prowadzenie nowych wspólnot, gorliwe i roztropne wprowadzanie w życie rodziny parafialnej metod nowej ewangelizacji i nowych środków komunikacji, podejmowanie inspirujących – zwłaszcza młodzież – inicjatyw duszpasterskich i katechetycznych. Nie wolno mu jednak nieuznanymi przez Kościół pomysłami ani sposobem bycia, ani strojem wzbudzać niepokoju czy zamieszania w społeczności wierzących. Proboszcz, w niczym nie gasząc zapału młodego kapłana, więcej – wspierając duchowo i materialnie jego cenne inicjatywy, winien w duchu *correptio fraterna* zwracać mu uwagę na objawy braku roztropności, gwiazdorstwa lub niezdrowej pobożności.

Na zakończenie XLII Synodu Płockiego św. Jan Paweł II skierował do obecnych w bazylice katedralnej płockiej, w pamiętnym dniu 7 czerwca 1991, roku następujące pytania: „Kościół Płocki, co mówisz sam o sobie? Kim jesteś? Kim powinieneś być? Jak możesz stawać się takim, jakim być powinieneś, aby odpowiedzieć znakom czasu (por. Mt 16,3), aby odpowiedzieć oczekiwaniom i wymogom twej własnej społeczności, a pośrednio całego narodu, wchodzącego w nowy okres swych dziejów? Jak masz się stawać sługą tego zjednoczenia serc wszystkich w Boskim sercu Odkupiciela?”

Pytania te wciąż powinniśmy sobie zdawać i owocnie na nie odpowiadać.